

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України «КПІ» імені Ігоря
Сікорського
Кафедра обчислювальної техніки ФІОТ**

**ЗВІТ
з лабораторної роботи №3
з навчальної дисципліни «Аналіз даних для завдань електронної
комерції»**

Тема:

**ДОСЛІДЖЕННЯ РЕКУРЕНТНИХ АЛГОРИТМІВ
ЗГЛАДЖУВАННЯ**

Виконав:
Куш Родіон

Перевірив:
Писарчук
Олексій
Олександрович

Київ 2021

I. Мета:

виявити дослідити та узагальнити особливості застосування методів первинної обробки експериментальних вибірок – виявлення аномальних вимірів та рекурентного згладжування з використанням спеціалізованих пакетів мови програмування Python.

II. Завдання:

Лабораторія провідної IT-компанії реалізує масштабний проект розробки універсальної платформи з обробки Big Data масиву експериментальних даних поточного спостереження для виявлення закономірностей і прогнозування розвитку контрольованого процесу. Платформа передбачає розташування back-end компоненти на власному хмарному сервері з наданням повноважень користувачам заздалегідь адаптованого front-end функціоналу універсальної платформи.

Замовниками ресурсів платформи є: державні та комерційні компанії валютного трейдингу для прогнозування динаміки зміни курсу валют та ціни інших товарів; метеорологічні служби для прогнозування параметрів метеоумов; департаменти охорони здоров'я для прогнозування зміни показників епідеміологічних ситуацій.

В продовження розвитку задач проекту минулого тижня (лабораторна робота №1) поточний перелік задач (tasks) для реалізації їх у межах лабораторної роботи №2 (Sprint – протягом тижня) для Вас, як Data Science Engineer на проекті включає:

Вам, як Data Science Engineer поставлене наступне завдання.

I. Розробити універсальний скрипт мовою Python що реалізує наступні етапи моделювання та обробки експериментальних даних.

1. Модель експериментальної вибірки з аномаліями відповідно до пунктів.

1.1. Розробити модель дискретних значень вимірних параметрів експериментальної вибірки з характеристиками: трендова модель має квадратичний закон зміни; вибірка має 100 вимірів; випадкова похибка вимірів розподілена за нормальним законом з нульовим середнім та змінним значенням середньоквадратичної похибки вимірювання; модель виміру – адитивна:

$$B_{вим} = B_{ідеал} + \xi$$

Для виконання даного завдання використати результати лабораторної роботи №1.

1.2. Модель генерації аномальних вимірів випадкової величини:

$$B_{вим} = B_{ідеал} + \xi + \Delta + (\Delta \pm 3\sigma)$$

Аномальні виміри складають 10% від загальної кількості вимірів у експериментальної вибірки. Аномальні виміри рівномірно розташовані у межах дискретних значень експериментальної вибірки.

2. Виявлення аномальних вимірів та усунення їх впливу на результати обробки відповідно до підходів, заданих у таблиці Д1 додатку 1.

3. Здійснити згладжування експериментальної вибірки за відсутності аномальних вимірів відповідно до обраної форми рекурентного фільтру Калмана - Д1 додатку 1.

4. З використанням методу Монте-Карло дослідити статистичні характеристики (математичне сподівання, середньоквадратичне відхилення, гістограма закону розподілу): закону розподілу випадкової похибки вимірів; вхідної вибірки значень (зашумленої без аномальних вимірів); аномальної вибірки (зашумленої з аномальними вимірами); результатів рекурентного згладжування.

5. Відобразити результати розрахунків:

5.1. Статистичні характеристики (математичне сподівання, середньоквадратичне відхилення) закону розподілу випадкової похибки вимірів; вхідної вибірки значень (зашумленої без аномальних вимірів); аномальної вибірки (зашумленої з аномальними вимірами); результатів рекурентного згладжування закону – у консолі та у формі таблиці у звіті з лабораторної роботи.

5.2. Графіки (в одному графічному вікні): квадратичного тренду; зашумленої без аномальних вимірів вибірки; зашумленої з аномальними вимірами вибірки; результатів рекурентного згладжування.

5.3. Гістограми (в одному графічному вікні) похибок: зашумленої без аномальних вимірів вибірки; зашумленої з аномальними вимірами вибірки; результатів рекурентного згладжування.

Завдання II рівня складності – максимально 8 балів. Варіант 1.

Варіант (порядковий номер в списку групи)	Алгоритм виявлення аномальних вимірів	Метод усунення впливу аномальних вимірів	Форма рекурентного фільтру
1	За коефіцієнтом старіння інформації	Відновлення вимірів	$\alpha - \beta$ фільтр

III. Результати виконання лабораторної роботи.

Для демонстрації результатів роботи програми була сгенерована вибірка з **10000** елементів.

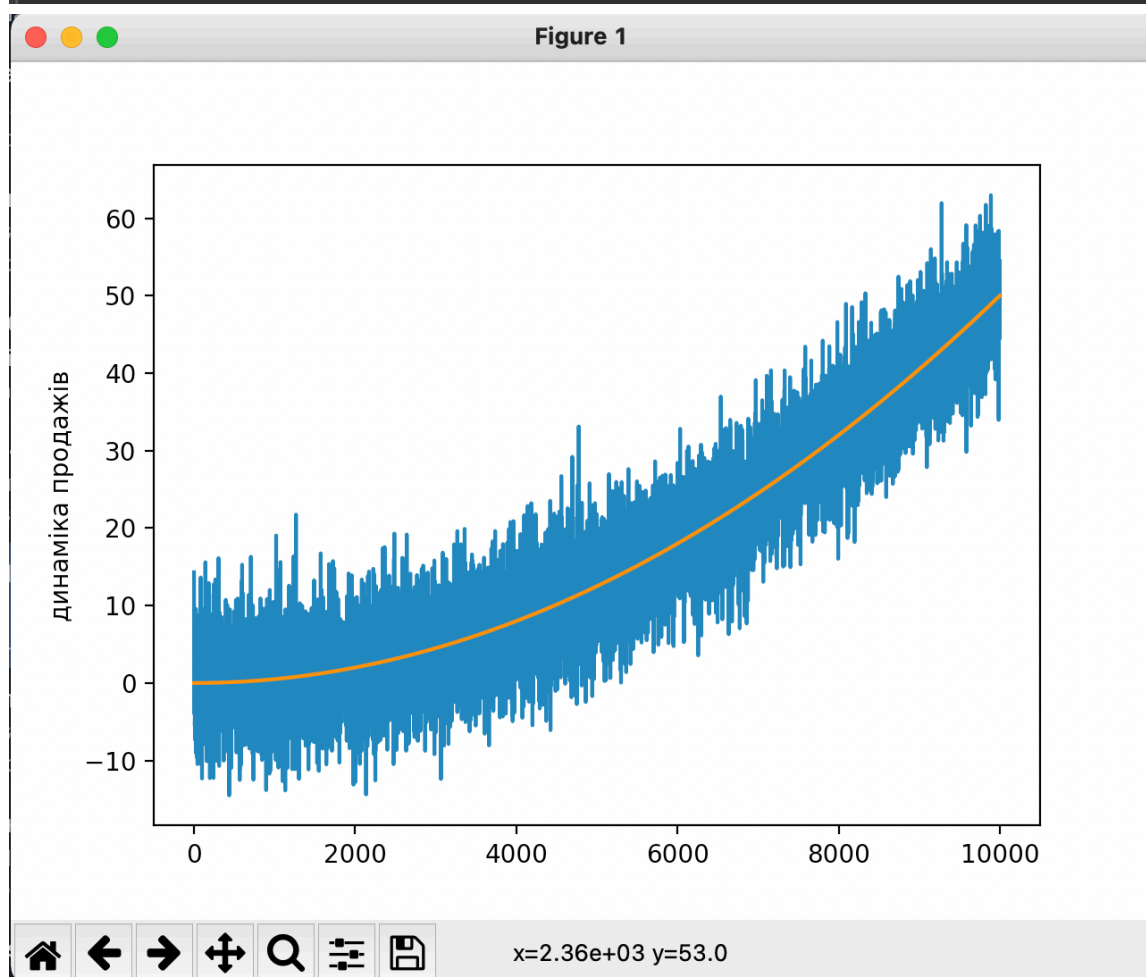
Була сгенерована випадкова величина за квадратичним законом та накладеною на неї вибірки, сгенерованої за нормальним законом, в якості нормальної похибки.

```
normalS = np.random.normal(dm, dsig, iter)

quadraticS = np.zeros(n)
quadraticSV = np.zeros(n)

SV0 = np.zeros(n)
quadraticSAV = np.zeros(n)

for i in range(n):
    quadraticS[i] = (0.00000005 * i * i)
    quadraticSV[i] = quadraticS[i] + normalS[i]
    SV0 = abs(quadraticSV[i] - quadraticS[i])
    quadraticSAV[i] = quadraticSV[i]
```


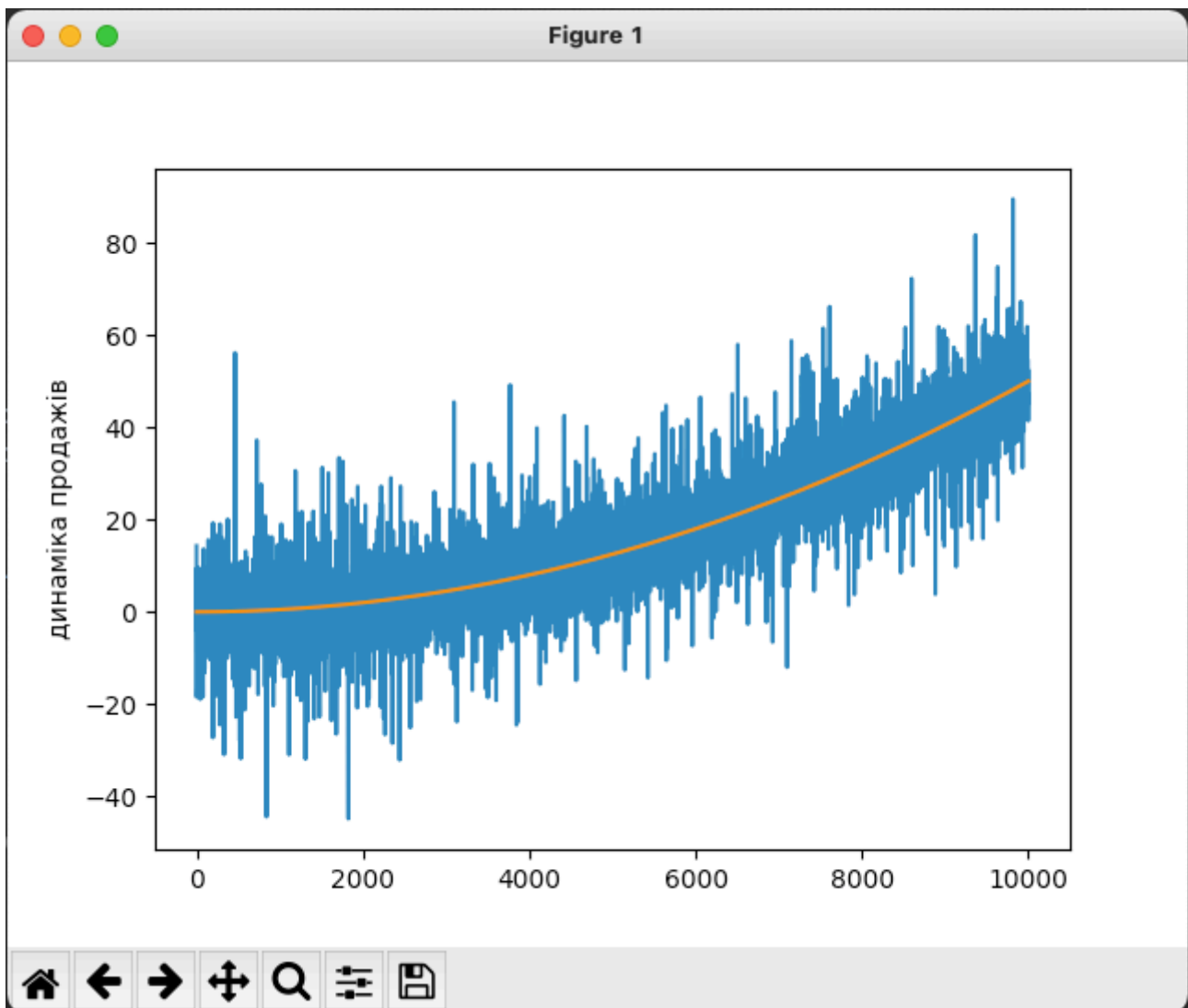
Далі була сгенерована множина аномальних вимірів та накладена на попередню вибірку, розмір якої дорівнює 10% від початкової вибірки.

```
for i in range(nAV):  
    SAV[i] = mt.ceil(np.random.randint(1, iter))
```

```
#=====
```

```
SSAV = np.random.normal(dm, (3*dsig), nAV)
```

```
for i in range(nAV):  
    k = int(SAV[i])  
    quadraticSAV[k] = quadraticS[k] + SSAV[i]
```


За допомогою коефіцієнта сатріння інформації виявляємо аномальні виміри.

$$(S_{cm}^{onm} + 4)(S_{cm}^{onm} - 1)^5 - A_k^2 (S_{cm}^{onm} + 4)^4 = 0, \text{ де}$$

$$A_k^2 = \frac{t_{on} \alpha_n^2}{\sigma_k^2} \quad - \text{інтенсивність зміни досліджуваного процесу}$$

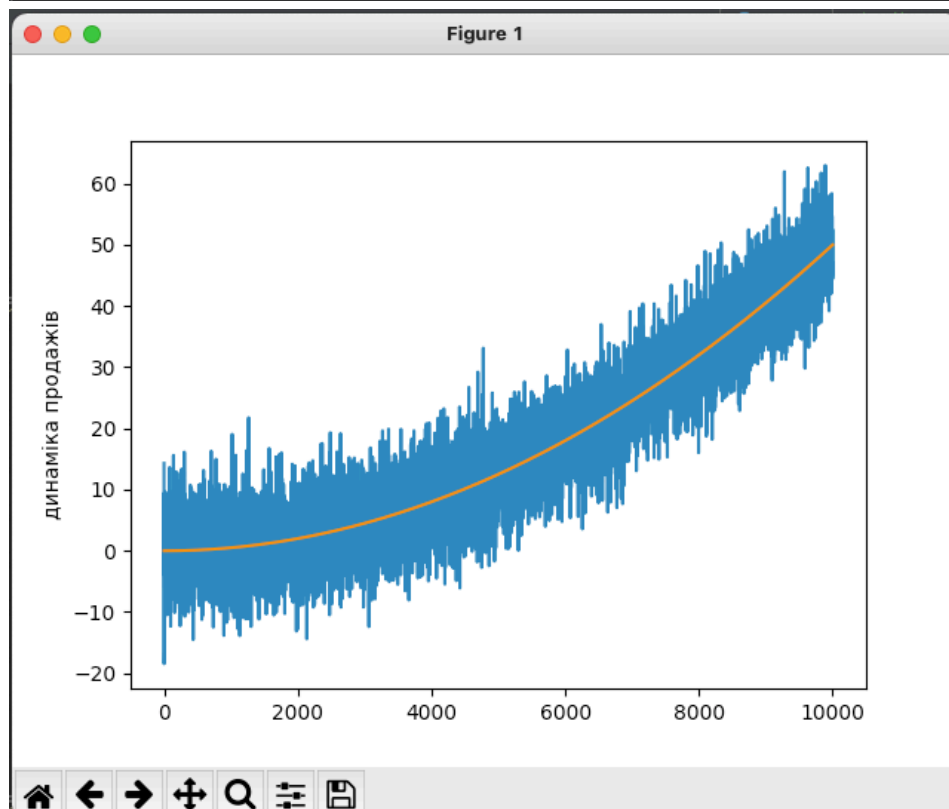
$$\alpha_n^2 = \vartheta_n - \vartheta_{n-1} \quad - \text{друга кінцева різниця за вимірними значеннями}$$

$$\sigma_k^2 \quad - \text{дисперсія вимірювання}$$

$$t_{on} \quad - \text{дискретність оновлення інформації}$$

Розраховуємо інтенсивність зміни досліджуваного потоку та підставляємо замість кореня рівняння межі розв'язку $a = 0$ та $b = 4$. Якщо знак результату не змінився - це означає, що розв'язок рівняння виходить за встановлені межі, а одже даний вимір аномальний. Після виявлення аномального виміру ми заміняємо його середнім значенням між попереднім та наступним виміром.

```
for i in range(1, n-1):
    ai = (quadraticSAV[i+1] - quadraticSAV[i]) - (quadraticSAV[i] - quadraticSAV[i-1])
    Ak = i * ai/dQuadraticSAV
    x1 = (a + 4) * mt.pow((a - 1), 5) - Ak * mt.pow((a + 4), 4)
    x2 = (b + 4) * mt.pow((b - 1), 5) - Ak * mt.pow((b + 4), 4)
    if np.sign(x1) == np.sign(x2):
        quadraticSAV[i] = (quadraticSAV[i-1] + quadraticSAV[i+1])/2
```


Далі виконаємо згладжування отриманих вибірок за допомогою метода найменших квадратів.

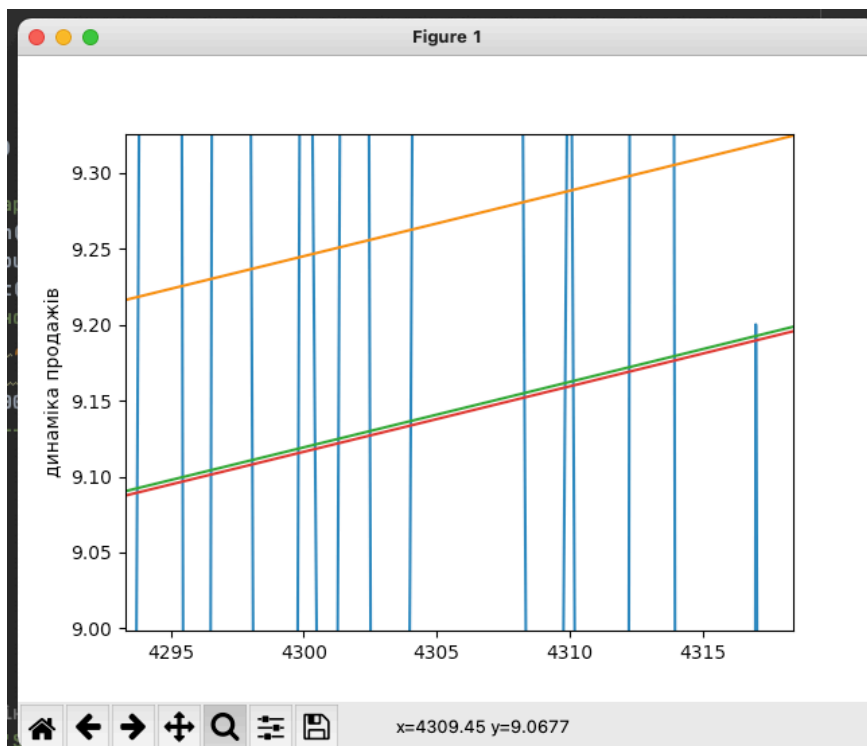
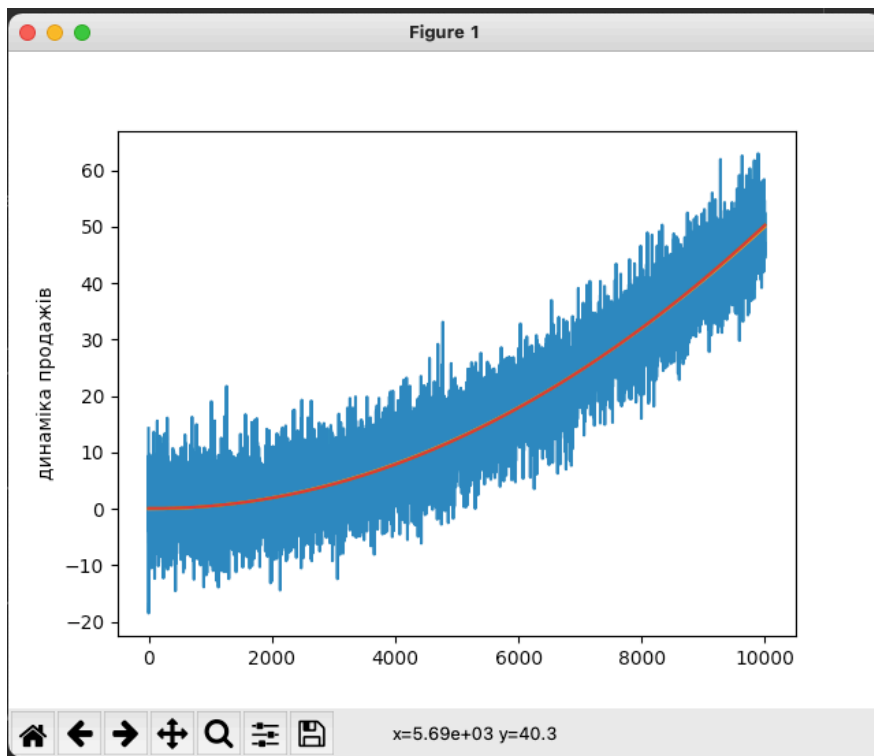
Матрична форма МНК

$$\begin{aligned} \bar{C} &= (F^T F)^{-1} F^T \bar{Y}, \\ \bar{T} &= F \bar{C}. \end{aligned}$$

```
def MNK(Yin, F):
    FT = F.T
    FFT = FT.dot(F)
    FFTI = np.linalg.inv(FFT)
    FFTIFT = FFTI.dot(FT)
    C = FFTIFT.dot(Yin)
    Yout = F.dot(C)
    return Yout

# ----- МНК згладжування -----
Yin = np.zeros(iter)
F = np.ones((iter, 3))
for i in range(iter):
    # формування структури вхідних матриць МНК
    F[i, 1] = float(i)
    F[i, 2] = float(i*i) # формування матриці вхідних даних без аномалій
# ----- застосування МНК до незашумлених вимірів -----
for i in range(iter):
    # формування структури вхідних матриць МНК
    Yin[i] = float(quadraticS[i])
YoutS = MNK(Yin, F)
# ----- застосування МНК до незашумлених вимірів -----
YinSV = float(quadraticSV[1])
YoutSV = MNK(Yin, F)
# ----- застосування МНК до незашумлених вимірів -----
for i in range(iter):
    Yin[i] = float(quadraticSAV[i])
YoutSAV = MNK(Yin, F)
```

Результати згладжування для 3 вибірок: квадратична, квадратична з нормальним шумом, квадратична з нормальним шумом та усередненими аномальними вимірами.


```

----- статистичні характеристики вимірної вибірки за НАЯВНОСТІ АВ -----
----- за відсутності похибок ----- похибки нормальні ----- похибки аномальні ---
матиматичне сподівання BV3= 8.171241461241152e-14 +- 0.04136156073797048 ---- 0.06419504772596119
дисперсія BV3 = 6.6507007832717225e-28 ---- 0.0005094816410733254 ---- 0.00120871778229338
СКВ BV3= 2.578895264114408e-14 ---- 0.022571700004060957 ---- 0.03476661879293671
-----

```


Далі виконаємо рекурентне згладжування отриманих вибірок за допомогою альфа-бета фільтру.

$$y_u = y_{uэ} + \alpha_n (y_n - y_{nэ})$$

$$y_v = y_{v-1} + \beta / T_0 (y_n - y_{nэ})$$

y_u, y_v - координати і швидкось;

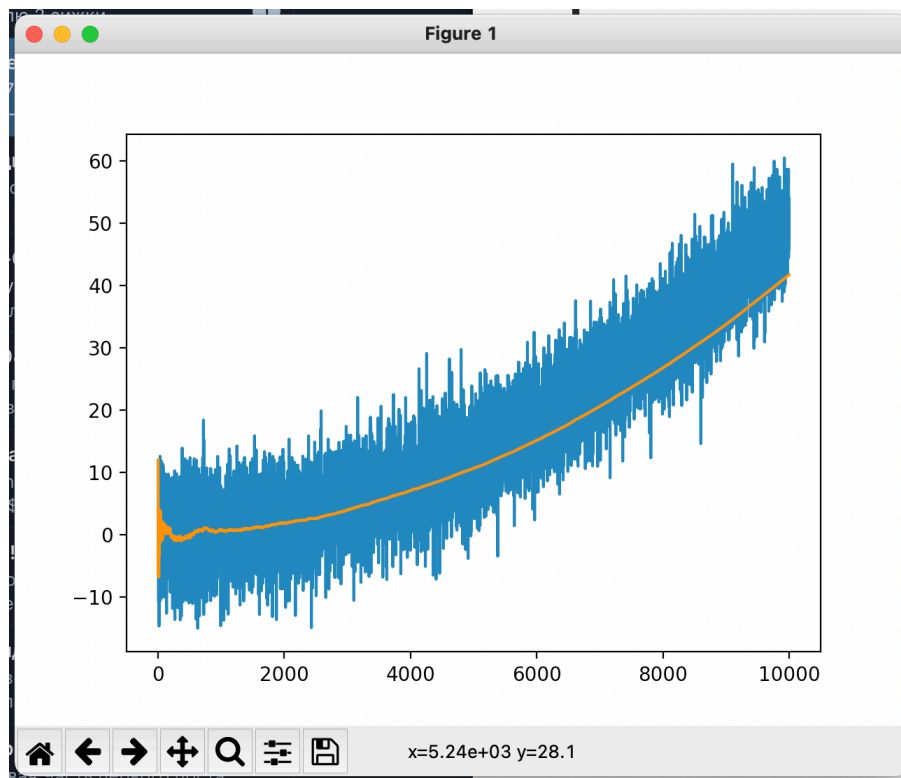
$y_{nэ}$ - екстрапольоване значення;

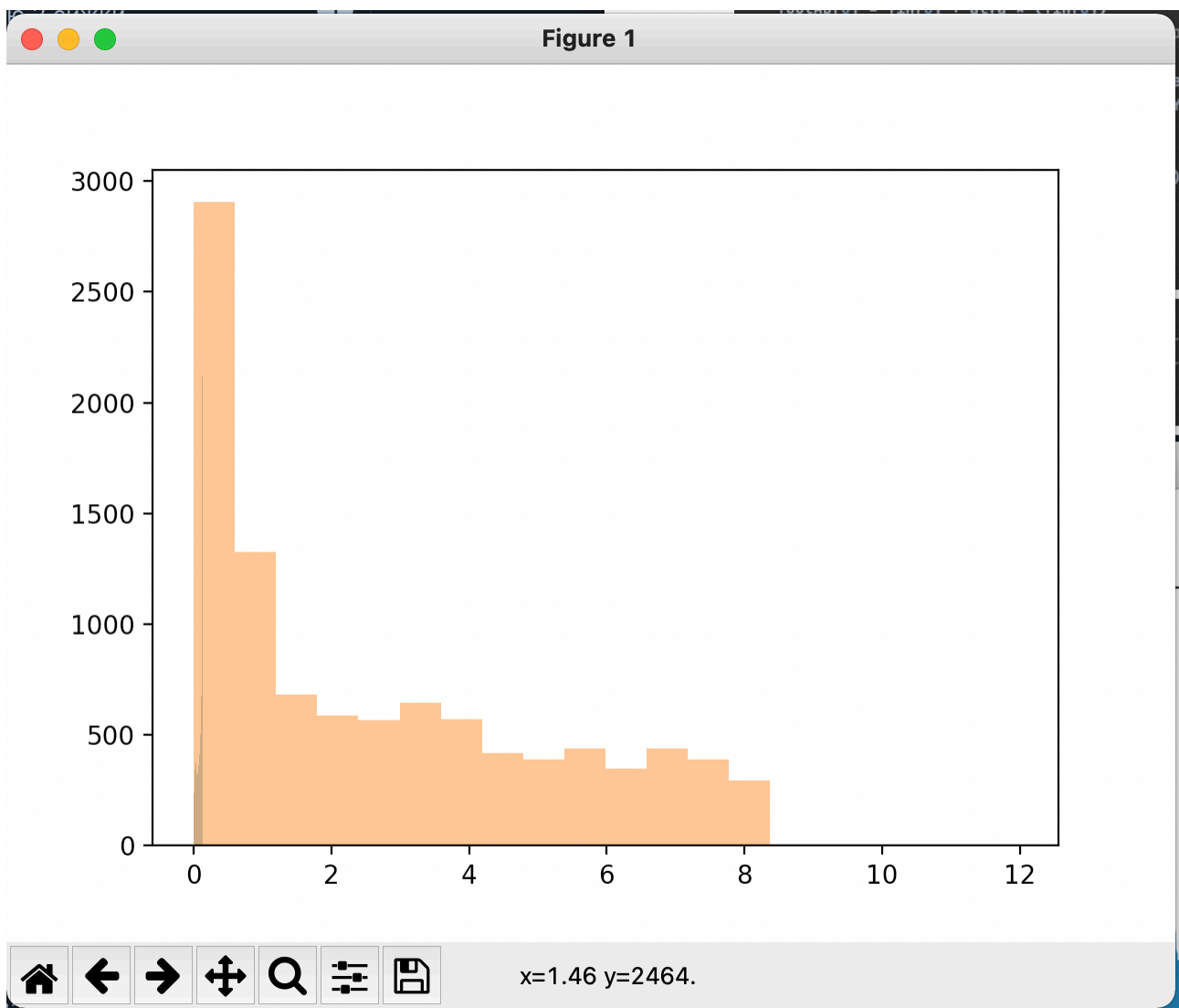
α_n, β_n - коефіцієнти згладжування;

T_0 - період оновлення інформації.

```
# ----- функція обчислень алгоритму -а-в фільтру -----
def ABF(Yin, iter):
    # ----- початкові дані для запуску фільтра
    YoutAB = np.zeros(iter)
    T0 = 1
    Yspeed_retro = (Yin[1] - Yin[0]) / T0
    Yextra = Yin[0] + Yspeed_retro
    alfa = 2 * (2 * 1 - 1) / (1 * (1 + 1))
    beta = (6 / 1) * (1 + 1)
    YoutAB[0] = Yin[0] + alfa * (Yin[0])
    # ----- рекурентний прохід по вимірам
    for j in range(1, iter):
        YoutAB[j] = Yextra + alfa * (Yin[j] - Yextra)
        Yspeed = Yspeed_retro + (beta / T0) * (Yin[j] - Yextra)
        Yspeed_retro = Yspeed
        Yextra = YoutAB[j] + Yspeed_retro
        alfa = (2 * (2 * j - 1)) / (j * (j + 1))
        beta = 6 / (j * (j + 1))
    print('Yin=', Yin, 'YoutAB=', YoutAB)
    return YoutAB

for i in range(iter):
    # Yin[i, 0] = float(quadraticS[i]) # ----- без шуму
    # Yin[i, 0] = float(quadraticSV[i]) # ----- нормальний шум
    Yin[i] = float(quadraticSAV[i]) # ----- нормальний та аномальний шум
YoutAB6 = ABF(Yin, iter)
```


IV. Висновки.

У ході виконання лабораторної роботи були використані методи виявлення аномальних вимірів та позбавлення від них за допомогою коефіцієнта старіння інформації. Також був використаний метод найменших квадратів та фльфа-бета фільтр для згладжування вибірки. За результатами виконання лабораторної роботи можна зробити висновок, що за допомогою відкидування аномальних вимірів та згладжування вихідної вибірки значення дисперсії та середнього квадратичного відхилення значно зменшилось, тобто чітко можна відслідкувати лінію тренду вхідних даних, та зробити відповідний прогноз. За допомогою альфа-беа фільтру можна досягти приблизно однакових результатів як і МНК зладжування, але варто відмітити, що даний фільтр має сильне відхилення на початку вибірки, поки його коефіцієнти недостатньо точно визначені. Також даний фільтр починає розходитися в кінці вибірки, спостерігається відхилення лінії тренду.

Виконав:

